

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: «ОБЛІК І АУДИТ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ»

Виконала: студентка 4 курсу, групи ОП-71а

Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Бага Аліна Віталіївна

Керівник: к.е.н., доцент Кравченко О.В.

Суми – 2021 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему:

«Облік і аудит капітальних інвестицій»

студентки Баги Аліни Віталіївни

Актуальність теми визначається тим, що капітальні інвестиції, є важливими для діяльності підприємства, оскільки є одним із ключових елементів процесу виробництва продукції, одним із найважливіших об'єктів обліку і звітності, що характеризує загальний майновий стан підприємства, його економічний потенціал та інвестиційну привабливість. Раціональність та ефективність їх використання впливають на фінансові результати підприємства, його здатність забезпечувати блага суспільства.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження теоретичних та практичних аспектів проведення обліку та аудиту капітальних інвестицій підприємства «Слобожанщина Агро».

Об'єктом дипломної роботи є приватне сільськогосподарське підприємство «Слобожанщина Агро»

Предметом дослідження облік капітальних інвестицій на підприємстві та порядок проведення аудиту капітальних інвестицій.

Вирішення поставлених у дослідженні завдань здійснено за допомогою таких загальнонаукових прийомів і методів дослідження: аналізу і синтезу, індукції і дедукції – для деталізації об'єкта і предмета дослідження; комплексного і системного підходу – для дослідження ознак капітальних інвестицій; історичного та наукової абстракції – для встановлення підходів до трактування поняття капітальних інвестицій; логічного аналізу – для формулювання висновків.

Інформаційною базою дослідження є чинні законодавчі та нормативно-правові акти України, що регламентують та регулюють економічні процеси держави, наукові дослідження вітчизняних і іноземних учених, що стосуються проблем обліку та аудиту капітальних інвестицій, інформаційні

ресурси мережі Internet; фактичні показники діяльності підприємства, дані аналітичного та синтетичного обліку, форми фінансової звітності.

Основний науковий результат кваліфікаційної бакалаврської роботи передбачає:

— удосконалення документального оформлення операцій з обліку капітальних інвестицій для забезпечення інформативності, посилення контролю за ефективністю виконаних операцій,

— відкриття аналітичних субрахунків для деталізації обліку капітальних інвестицій на підприємстві;

— створення служби внутрішнього аудиту, що дозволить мінімізувати ризики, підвищити ефективність обліку, контролю, аналізу;

— визначення методики проведення внутрішнього аудиту з метою поліпшення якості процесу управління ними на підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування наданих пропозицій щодо вдосконалення організації обліку та аудиту капітальних інвестицій в діяльності ПСП «Слобожанщина Агро».

Результати апробації основних положень кваліфікаційної бакалаврської роботи розглядалися через публікацію тез на Міжнародній науково-практичній конференції (м. Харків, 28 травня 2021 року), публікацію статті в журналі «Вісник Сумського державного університету». Серія Економіка. 2021. №1.

Ключові слова: капітальні інвестиції, облік, витрати, класифікація, первісна вартість, необоротні матеріальні активи, аудит.

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 46 сторінках, зокрема список використаних джерел із 30 найменувань, розміщений на 4 сторінках. Робота містить 9 таблиць, 3 рисунка, а також 3 додатків, розміщених на 3 сторінки.

Рік виконання кваліфікаційної роботи бакалавра – 2021 рік

Рік захисту кваліфікаційної роботи бакалавра – 2021 рік

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Доцент, к.е.н.

_____ Ю.С. Серпенінова

(підпис)

“ ___ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ
(спеціальність 071 «Облік і оподаткування»)
студенту 4 курсу, групи ОП-71а
Багі Аліні Віталіївні

1. Тема роботи: «Облік і аудит капітальних інвестицій».
затверджена наказом по університету від «12» квітня 2021 року № 01175-VI
2. Термін подання студентом закінченої роботи «09» червня 2021 року
3. Мета кваліфікаційної роботи дослідження теоретичних та практичних аспектів проведення обліку та аудиту капітальних інвестицій підприємства «Слобожанщина Агро».
4. Об'єкт дослідження: є приватне сільськогосподарське підприємство «Слобожанщина Агро»
5. Предмет дослідження: облік капітальних інвестицій на підприємстві та порядок проведення аудиту капітальних інвестицій.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах ПСП «Слобожанщина Агро».
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети:

Розділ 1. Теоретичні аспекти обліку та аудиту капітальних інвестицій на підприємстві.

У розділі 1 розглянути: економічну сутність та класифікацію капітальних інвестицій; нормативно-правове регулювання капітального інвестування; методику проведення аудиту капітальних інвестицій.

Розділ 2. Облік і аудит капітальних інвестицій на ПСП «Слобожанщина Агро».

У розділі 2 дослідити: характеристику ПСП «Слобожанщини Агро»; організацію обліку капітальних інвестицій на підприємстві; організація проведення аудиту капітальних інвестицій на підприємстві.

Розділ 3. Шляхи вдосконалення обліку та аудиту капітальних інвестицій на ПСП «Слобожанщина Агро».

У розділі 3 запропонувати: шляхи вдосконалення обліку та аудиту капітальних інвестицій на підприємстві.

8. Консультації з роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Кравченко О.В., доцент		
2	Кравченко О.В., доцент		
3	Кравченко О.В., доцент		

9. Дата видачі завдання: «07»квітня 2021 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис)

О.В. Кравченко

Завдання до виконання одержав _____
(підпис)

А.В Бага

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	9
1.1 Економічна сутність і класифікація капітальних інвестицій.....	9
1.2 Нормативно-правове регулювання капітального інвестування	13
1.3 Методика проведення аудиту капітальних інвестицій	15
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І АУДИТ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПСП «СЛОБОЖАНЩИНА АГРО»	20
2.1 Характеристика ПСП «Слобожанщина Агро»	20
2.2 Організація обліку капітальних інвестицій на підприємстві.....	23
2.3 Організація проведення аудиту капітальних інвестицій.....	27
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПСП «СДОБОЖАНЩИНА АГРО»	31
3.1 Вдосконалення обліку капітальних інвестицій на підприємстві	31
3.2 Внутрішній аудит капітальних інвестицій на підприємстві.....	35
ВИСНОВКИ.....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	40
ДОДАТКИ.....	44

ВСТУП

На даний час є дуже важливі питання, які пов'язані із провадженням інвестиційної діяльності в Україні. Особливо важливе значення має інвестиційна діяльність, що стосується здійснення капітальних інвестицій, оскільки створює надійний фундамент для стабільної роботи та стрімкого розвитку підприємства. Недостатність капітальних інвестицій може призвести до звуження можливостей підприємства, втрати доходу, збільшення виробничих витрат, збільшення кількості виробничого браку та занепаду підприємства. Для ефективного управління капітальними інвестиціями підприємства важливе значення має спосіб здійснення, джерела фінансування та призначення коштів.

Ефективне використання капітальних вкладень підвищує конкурентоспроможність підприємства, забезпечує збільшення виробництва та зменшення її витрат. Облік капітальних інвестицій має стратегічне значення для будь – якого підприємства.

Мета дослідження – дослідження теоретичних та практичних аспектів проведення обліку та аудиту капітальних інвестицій підприємства «Слобожанщина Агро».

Поставлена мета звіту обумовила вирішення таких завдань, як:

- розгляд сутності, змісту та класифікації капітальних інвестицій на підприємствах;
- дослідження нормативно-правового регулювання капітального інвестування;
- аналіз методики проведення аудиту капітальних інвестицій ;
- розгляд характеристики підприємства «Слобожанщина Агро»
- вивчення організації проведення обліку на даному підприємстві
- дослідження проведення аудиту на приватному сільськогосподарському підприємстві.

Об'єктом дипломної роботи є приватне сільськогосподарське підприємство «Слобожанщина Агро»

Предметом дослідження облік капітальних інвестицій на підприємстві та порядок проведення аудиту капітальних інвестицій.

Вирішення поставлених у дослідженні завдань здійснено за допомогою таких загальнонаукових прийомів і методів дослідження: аналізу і синтезу, індукції і дедукції – для деталізації об'єкта і предмета дослідження; комплексного і системного підходу – для дослідження ознак капітальних інвестицій; історичного та наукової абстракції – для встановлення підходів до трактування поняття капітальних інвестицій; логічного аналізу – для формулювання висновків. Інформаційною базою дослідження є чинні законодавчі та нормативно-правові акти України, що регламентують та регулюють економічні процеси держави, наукові дослідження вітчизняних і іноземних учених, що стосуються проблем обліку капітальних інвестицій, інформаційні ресурси мережі Internet.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Економічна сутність і класифікація капітальних інвестицій

Інвестицією являється актив або елемент, придбаний з метою отримання доходу або подорожчання. В економічному сенсі інвестиція - це придбання товарів, які сьогодні не споживаються, але використовуються в майбутньому для створення багатства. У сфері фінансів інвестиція - це грошовий актив, придбаний з думкою, що цей актив забезпечить дохід у майбутньому або пізніше буде проданий за більш високою ціною [1].

Термін «інвестиції» може посилатися на будь-який механізм, що використовується для створення майбутніх доходів. У фінансовому сенсі це стосується придбання облігацій, акцій або нерухомого майна [2]. Інвестиція може включати подовження кредиту або кредитної лінії, що дає право на погашення з відсотками, або може бути пов'язане з придбанням частки власності в бізнесі, з надією, що бізнес стане прибутковим. Інвестування може також включати придбання конкретного активу з наміром перепродати його пізніше за більш високу ціну. Існує багато типів інвестицій, і кожна з них підлягає більшому чи меншому регулюванню в юрисдикції, в якій вона відбувається [3].

Капітальні інвестиції - це кошти, які підприємство витрачає в зв'язку з придбанням основних фондів або основних засобів, які в подальшому будуть використовуватися на підприємстві [4].

Витрати, спрямовані на те, щоб забезпечити, щоб матеріальні основні засоби зберігали свій попередньо оцінений рівень ефективності, повинні відображатися як поточні витрати. Подальші витрати на основні засоби повинні відображатися як капітальні витрати в будь-якому з цих обставин:

- якщо це забезпечує підвищення економічних вигод активу, що перевищує раніше оцінену норму ефективності;

- якщо компонент активу, який розглядається окремо для цілей амортизації та амортизується протягом його індивідуального строку корисності, замінюється або відновлюється;

- якщо це стосується серйозної перевірки або капітального ремонту активу, що відновлює економічні вигоди для активу, які були спожиті суб'єктом господарювання, і які вже були відображені через нарахування амортизації;

- якщо вона значно подовжує термін її корисної експлуатації за межі тих, що надаються ремонтом і технічним обслуговуванням.

Прикладами витрат, які слід розглядати як капітальні інвестиції:

- реконструкція будівлі, яка збільшить її первісну вартість;
- заміна старого залізничного шляху вздовж цілого маршруту;
- основне вдосконалення комп'ютерної системи для розширення її використання за межами початкової тривалості життя [5].

В інших випадках придбання основного засобу може вимагати, щоб відділ здійснював інші витрати, необхідні для закупівлі та здійснення активу.

Такі внутрішні витрати включатимуть заробітну плату, ЄСВ та витрати, пов'язані з будівництвом та придбанням основних фондів. Слід виключити адміністративні витрати та інші загальні накладні витрати. Витрати працівників, які не пов'язані з конкретним активом, не слід визнавати як капітал. Тільки ті кошти, які були витрачені на приведення активів стану використання за призначенням, повинні визнаватися капітальними витратами. Витрати, понесені на ранніх стадіях проекту з придбання або побудови активу, повинні відображатись як інвестиції лише тоді, коли на момент їх понесення:

- чітко визначений проект;
- витрати визначаються окремо;
- достатньо впевнені, що проект буде завершено та призведе до активу, який з часом буде введено в експлуатацію [6].

Для правильної організації обліку та контролю капітальних вкладень важливо обґрунтувати їх класифікацію. Капітальні інвестиції групуються за репродуктивно-технологічними структурами, за призначенням, за галузями економіки, відповідно до методів виконуваної роботи, ступеня готовності, джерел

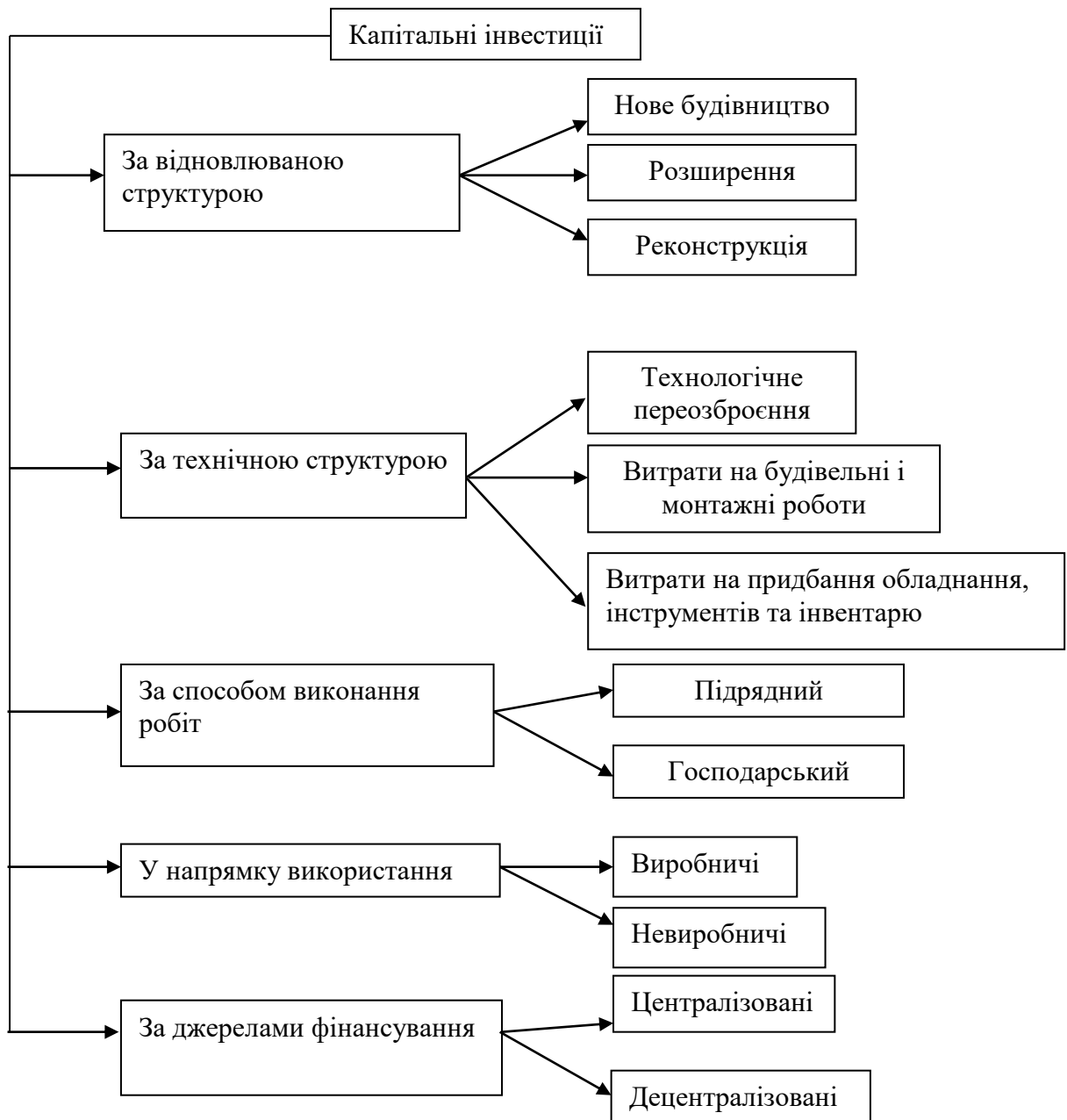

Рисунок 1.1. Класифікація капітальних інвестицій

Джерелами створення капітальних вкладень слід вважати власні кошти підприємства, використання бюджетних коштів або позабюджетних фондів та інші джерела фінансування.

Інвестиції відображаються в одному балансі з основною діяльністю підприємства, але з обов'язковим розподілом витрат, пов'язаних з виробництвом і реалізацією продукції, що є метою даної організації, та капітальних витрат [7].

Для достовірного відображення в бухгалтерському обліку витрат на капітальні інвестиції підприємство в першу чергу повинно визначити мету вкладень. Для досягнення поставленої мети, необхідно розв'язання основних завдань. Тому основні завдання обліку капітальних вкладень підприємства включають в себе:

- систематичний контроль за ефективним використанням коштів, виділених на капітальні інвестиції;
- контроль за виконанням програми капітальних робіт і витрат, які спрямовані на капітальні інвестиції;
- правильне та своєчасне документальне представлення обсягу виконаних робіт та всіх видів витрат;
- чітке визначення фактичної вартості об'єктів, що вводяться в експлуатацію, та витрат на будівництво;
- контроль за дотриманням фінансової дисципліни в будівництві; контроль за економічними витратами матеріально-трудових ресурсів при здійсненні капітальних вкладень;
- контроль за виконанням оцінки накладних витрат та їх належне включення у вартість введених в експлуатацію об'єктів.

Отже, капітальні інвестиції важливі для кожного підприємства, адже за допомогою цих витрат підприємство здійснює вдосконалення, покращення, ремонт та придбання необоротних активів. Важливо розуміти сутність капітальних інвестицій та їх класифікацію так як це в подальшому впливає на облік інвестицій на підприємстві.

1.2 Нормативно-правове регулювання капітального інвестування

В даний час існує низка чинних законодавчих та нормативних документів, що регулюють правові стандарти та методи обліку капітальних вкладень. Однак вони не є досконалими, а тому іноді суперечать одне одному (табл. 1.1). Так, в Законі України "Про інвестиційну діяльність" зазначено, що "інвестиції у відтворення основних фондів та збільшення матеріально-виробничих запасів здійснюються у формі капітальних вкладень [8].

Таблиця - 1.1 Нормативно-правове регулювання капітальних інвестицій в обліку

Нормативно-правове регулювання капітальних інвестицій в обліку	
Податковий Кодекс України [9]	Капітальні інвестиції — господарські операції, що передбачають придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних засобів і нематеріальних активів, що підлягають амортизації
План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція про його застосування [10]	Рахунок 15 "Капітальні інвестиції" призначений для обліку витрат на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів
П(С)БО 7 «Основні засоби» [11]	Затрати з будівництва (виготовлення), придбання і поліпшення об'єктів основних засобів з початку і до закінчення зазначених робіт та введення об'єктів в експлуатацію визнаються незавершеними капітальними інвестиціями (незавершеним будівництвом)
Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [12]	У статті «Незавершені капітальні інвестиції» відображається вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій в необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну вартість необоротних активів), виготовлення, створення, вирощування, придбання об'єктів основних засобів, нематеріальних активів.

Відповідно до міжнародних стандартів інвестицією визначають активи, якими володіє підприємство з метою отримання приросту капіталу шляхом

розподілу доходу, збільшення вартості капіталу або інших вигод для підприємства - інвестора. Це визначення є тлумаченням сутності капітальних інвестицій як господарських операцій, пов'язаних із придбанням об'єктів, які надалі використовуватимуться для перепродажу.

Більшість національних стандартів побудовані на основі МСБО і МСФЗ, в яких не передбачено виділення капітальних інвестицій як окремого об'єкту обліку. Проте у ході тривалого і непростого процесу адаптації національних П(С)БО до вимог облікової практики, що відбувалося шляхом внесення систематичних змін та уточнення їх змісту, капітальні інвестиції поступово виокремилися в окремий об'єкт бухгалтерського обліку. Відповідно до п. 4 останньої редакції П(С)БО 7 "Основні засоби" капітальні вкладення - це витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію, придбання матеріальних основних фондів (включаючи матеріальні основні фонди, призначені для заміни існуючих та монтажного обладнання), що здійснюються підприємством. Це визначення майже повністю повторює зміст статті балансу "Незавершені капітальні вкладення", передбачену Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності. Незавершені капітальні інвестиції (незавершене будівництво), що характеризуються як вартість будівництва (виробництва), придбання модернізація основних фондів від початку до завершення конкретних робіт та введення в експлуатацію основних фондів.

Відповідно до НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", витрати - це зменшення економічних вигод у формі вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу (крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподіл власниками). Капітальні вкладення, на відміну від витрат, не призводять до зменшення економічних вигод та власного капіталу, а вартість загальних витрачених ресурсів підприємство представляє початкову вартість капітальних вкладень і, таким чином, капіталізується. Витрати на

амортизацію включаються до витрат підприємства поступово протягом строку корисного використання об'єкта на суму амортизації [13].

Таким чином, нормативно-правове регулювання капітальних вкладень не є досконалим, оскільки нормативні та законодавчі документи не мають єдиного визначення капітальних вкладень і суперечать один одному, що вимагає прийняття рішення на нормативному рівні. Хоча капітальні інвестиції є витрати підприємства і не призводять до зменшення економічних вигод, а навпаки - до збільшення економічних вигод у майбутньому.

1.3 Методика проведення аудиту капітальних інвестицій

Для того щоб мати висновок про відповідність до бухгалтерського обліку підприємства проводять аудит. Аудит поділяється на внутрішній та зовнішній. Зовнішній - це незалежна перевірка, що проводиться за договором із замовником. У разі проведення аудиту вони перевіряють законність операцій та точність фінансової звітності, балансу та виявлення невідповідності бухгалтерського обліку чинним нормам та стандартам.

В рамках аудиту фінансової звітності перевіряються капітальні інвестиції. Метою аудиту капітальних вкладень є підготовка аргументованого висновку щодо точності та повноти інформації про них, що відображається у фінансовій звітності підприємства.

Для досягнення мети аудиту потрібно:

- оцінити систему внутрішнього контролю організації клієнта;
- визначити методи перевірки;
- розробити програму основних процедур.

Завданням аудиту є збір та обробка достовірної інформації про господарсько-фінансову діяльність підприємства та підготовка аудиторського звіту [14].

Щоб скласти обґрунтовані звіти, аудитор повинен мати повну, доступну та надійну інформацію - аудиторські докази. Стандарти кількості,

якості та процедур отримання аудиторських доказів викладені в міжнародному аудиторському стандарті "Аудиторські докази" № 500. Джерелами інформації можуть бути система бухгалтерського обліку, первинні документи, основні засоби, працівники підприємств, контрагенти.

Оцінюючи надійність системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, аудитор перевіряє та визначає прийнятний рівень суттєвості системи внутрішнього контролю. Для досягнення цієї мети при аудиті капітальних вкладень необхідно виконати ряд послідовних процедур аудиту:

- оцінити правильність оформлення документації за видами та сферами інвестиційної діяльності;
- перевірити правильність створення та використання джерел фінансування капітальних вкладень;
- перевірити правильність визначення та відображення в бухгалтерському обліку вартості об'єктів капітальних вкладень;
- підсумувати результат аудиту капітальних вкладень.

Головною особливістю методів дослідження капітальних вкладень є використання органолептичних прийомів, таких як:

- інвентаризація;
- контрольні вимірювання;
- технологічний контроль;
- різні типи експертизи;
- та інші методи дослідження інвестиційних об'єктів з точки зору їх відповідності затвердженій проектно-кошторисній документації. Технологія та спосіб їх застосування визначаються з урахуванням різноманітності завдань, що виконуються аудитором та об'єктом дослідження.

Етапи планування аудиту можна розділити на кілька етапів:

- згода клієнта на укладення договору;
- поставлення цілей та завдань аудиту;
- оцінка середовища об'єкта перевірки;

- складання загального плану аудиту;
- розробка програми аудиту;
- визначення процедур для кожного етапу аудиторського процесу;
- коригування загального плану та програми під час процесу перевірки.

Під час аудиту потрібно переконатися, що контракти між інвесторами, та підрядниками правильно складені та відображені в бухгалтерському обліку.

Інвестори, клієнти, підрядники, користувачі об'єктів капітальних інвестицій та інші особи є суб'єктами інвестиційної діяльності, що здійснюється у формі капітальних вкладень. Інвесторами можуть бути фізичні та юридичні особи, створені на основі угоди про спільну діяльність та не мають правосуб'єктності об'єднання юридичних осіб, державних органів, органів місцевого самоврядування, а також іноземні суб'єкти господарювання. Інвестори фінансують капітальне будівництво, здійснюючи оплату рахунків за проекти та будівельні організації підрядників, постачальників обладнання та матеріалів відповідно до листів замовників та підрядників [15].

Найважливішим питанням, яке стоїть перед аудитором, є фінансування будівельних та інших інвестиційних робіт. Інвестиційна діяльність фінансується за рахунок власних ресурсів або їх еквівалента або залучених ресурсів.

Аудитор повинен перевірити джерела фінансування системи бухгалтерського обліку. Якщо замовник будує об'єкт самостійно, компанія повинна вести окремий облік поточних виробничих витрат та капітальних вкладень. У цьому випадку особливу увагу слід приділити методам розподілу загальних витрат бізнесу, які відображаються в обліковій політиці підприємства.

Якщо фінансування капітального будівництва здійснюється за рахунок коштів інших юридичних та фізичних осіб, то після завершення будівництва

об'єкти, що вводяться в експлуатацію, стають власністю організації та осіб, які передали ці кошти, якщо договором не передбачено інше .

Учасники можуть оформляти передачу своїх часток у будівництві після його завершення як внесок до статутного капіталу забудовника. Аудитор перевіряє повноту та правильність документів засновників щодо внеску до статутного капіталу [16].

Під час аудиторських процедур аудитор фактично потрібно переконатись, що всі об'єкти капітальних інвестицій правильно відображаються в бухгалтерському обліку та звітності організації. Також необхідно виконати зворотню процедуру: відібрати певну кількість одиниць товарно-матеріальних цінностей за аналітичними картками бухгалтерського обліку для інших реєстрів бухгалтерського обліку і під час інвентаризації переконатися, що вони насправді існують шляхом підрахунку.

Аудитор визначає вартість об'єктів капітальних інвестицій, що будуються, за допомогою розрахунків та контрольних вимірювань. Аудитор повинен переконатися, що обсяг роботи, зазначений у інвентаризаційних описах, відповідно до даних бухгалтерського обліку відповідає фактичним показникам, виявленим під час проведення інвентаризації. Якщо, на думку аудитора, контрольні вимірювання не відповідають обліковим вимірам, він повинен врахувати це в робочих документах аудитора та внести дані до інвентаризаційних списків [17].

Крім того, аудитор повинен звернути увагу на фізичний стан об'єктів капітальних вкладень, які не введені в експлуатацію, які втратили свої експлуатаційні властивості, повинні бути списані згідно із законодавством через неможливість їх використання.

Для того, щоб забезпечити відображення капітальних вкладень у звіті, необхідно проводити аудиторські процедури під час інвентаризації капітальних інвестицій, що будуються, монтуються та встановлюються, переробляються, ремонтуються тощо. Після інвентаризації аудитору необхідно пересвідчитися, що результати правильно відображаються в

бухгалтерському та податковому обліку, причини виявлених нестач були проаналізовані керівництвом та вжито відповідних заходів щодо винних [18].

Закінчивши аудит капітальних інвестицій, аудитор повинен бути впевнений, що вони належним чином відображені в бухгалтерських звітах і що вся відповідна інформація про них розкривається. Така інформація включає:

- облікова політика організації щодо оцінки капітальних інвестицій;
- вартість капітальних вкладень на початок та кінець звітного періоду;
- вартість капітальних вкладень, ліквідованих та відновлених;
- інша інформація про інвестиції в акціонерний капітал, яка є суттєвою для фінансової звітності організації, та інформація, яку потрібно розкривати у звітах відповідно до чинних нормативних документів.

Аудитор перевіряє повноту розкриття суттєвої інформації у звіті, досліджуючи її, аналізуючи та порівнюючи інформацію, розкрити у звіті, із доказами, отриманими в результаті аудиторських процедур. Якщо, на думку аудитора, сума капіталовкладень є суттєвою для фінансової звітності, аудитор повинен отримати достатню кількість відповідних аудиторських доказів про вартість та розкриття інформації про ці інвестиції.

Отже, аудит на підприємстві займає не останнє місце, адже важливо здійснювати перевірку та контроль коштів підприємства та напрямок їх витрачання, а також доцільність інвестицій та правильність оформлення документів.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І АУДИТ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПСП
«СЛОБОЖАНЩИНА АГРО»

2.1 Характеристика ПСП «Слобожанщина Агро»

Приватне сільськогосподарське підприємство «Слобожанщина Агро» є сумським кластером одного з найбільших агрохолдингів України. До холдингу ІМК також входять: ТОВ «Чернігівська індустріальна молочна компанія», ПП «Агропрогрес», ТОВ «Бурат», ТОВ «Бурат-Агро», ТОВ «АгроКІМ». Напрямки діяльності агрохолдингу: виробництво сільськогосподарських культур, зберігання сільськогосподарських культур, виробництво молока. Компанія розпочала свою діяльність в 1998 році.

Приватне сільськогосподарське підприємство «Слобожанщина Агро» засноване в 2001 році. Земельний банк у обробітку - 24,2 тис. га. Статутний капітал підприємства становить 100500 грн.. Капітал складається з вкладів засновників ТОВ «Бурат-Агро» 73375 грн. (75%) капіталу та вкладу "юнігрейн Холдінг Лімітед" 25125 грн. (25%). Основний вид діяльності: вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Таблиця 2.1 – Динаміка та структура чистого доходу від реалізації продукції підприємства за 2018-2020 рр.

Вид продукції	Рік						Відхилення	
	2018		2019		2020			
	Сума, тис.грн	Питома вага %	Сума, тис.грн	Питома вага %	Сума, тис.грн	Питома вага %	(+,-)	%
Кукурудза	386974	62,54	571557	72,9	555945	64,07	168971	43,66
Соняшник	105406	17,04	106163	13,5	179683	20,7	74277	70,46
Пшениця	60746	9,82	52940	6,8	122160	14,1	61414	101,09
Соя	65497	10,59	52095	6,7	9720	1,1	-55777	-85,15
Інше	59	0,01	824	0,1	222	0,03	163	176,27
Разом	618687	100	783579	100	867731	100	249044	40,25

Основний дохід підприємства складається з продажу зернових культур: кукурудзи, соняшнику пшениці та сої. За допомогою проведених розрахунків

можна відмітити, що дохід від реалізації продукції в звітному році підвищився порівняно з базисним на 249004 тис. грн. Також з проведеного аналізу видно, що за всі проаналізовані роки найбільша частка доходу припадає на реалізацію кукурудзи на 2020р становить 64,07% в абсолютному виразі дорівнює 555945 тис. грн. В період з 2018 до 2020 рр. підприємство скоротило вирощування сої з 65497 тис. грн. до 9720 тис. грн., що у відсотковому складі становить 1,1% на 2020 р.

Для аналізу фінансового стану підприємства важливо дослідити основні економічні показники фінансово-господарської діяльності підприємства таблиця 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні економічні показники виробничо-фінансової діяльності підприємства за 2018 -2020 рр.

Показник	Рік			Відхилення	
	2018	2019	2020	(+,-)	Темп зростання %
Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	619156	784269	868093	248937	40,2
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	404247	466365	517753	113506	28,0
Валовий прибуток, тис. грн.	214909	317904	350340	135431	63,0
Чистий прибуток, тис. грн.	108255	132490	212763	104508	96,5
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	183984	158041	146432,5	-37552	-20,4
Власні оборотні кошти, тис. грн.	500066	118863	270505	-229561	-45,9
Вартість статутного капіталу, тис. грн.	101	101	101	-	-

За наведеними даними прослідковується позитивна динаміка всіх показників порівняно з базовим роком крім показника власних оборотних коштів. Показник власних оборотних коштів підприємства знизився на 229561 тис. грн., що становить 45,9%.

Потрібно обов'язково проаналізувати показники майнового стану підприємства, що в свою чергу дасть можливість оцінити стан основних засобів на підприємстві. Адже для ефективного функціонування аграрного

підприємства потрібна сучасна техніка, яка в свою чергу буде скорочувати витрати підприємства.

Таблиця 2.3 – Показники майнового стану та ефективності використання основних засобів підприємства за 2018 – 2020 рр.

Показник	Рік			Відхилення (+,-)
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт зносу	0,16	0,28	0,05	-0,11
Коефіцієнт придатності	0,84	0,72	0,95	0,11
Коефіцієнт вибуття	0,2	-	-	-

За розрахованими показниками майнового стану підприємства в таблиці 2.3 можна прослідкувати, що в звітному році підприємство значно покращило свою матеріально технічну базу порівняно з базовим. Про це свідчить значення коефіцієнту зносу, який зріс на 0,11 в.п. Коефіцієнт придатності в звітному році становить 0,95 в.п. і можна стверджувати, що обладнання нове.

Для оцінки майбутнього підприємство важливо проаналізувати показники фінансової стійкості, що характеризують функціонування підприємства.

Таблиця 2.4 - Показники фінансової стійкості підприємства за 2018 – 2020 рр.

Показник	Рік			Відхилення (+,-)
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт автономії	0,857	0,5	0,74	-0,11
Коефіцієнт фінансування	1,67	0,66	0,6	-1,07
Коефіцієнт поточної ліквідності	5,62	6,39	6,6	0,98
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,62	0,127	0,236	-0,384
Коефіцієнт фінансової стабільності	6,04	1,51	1,65	-4,39
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,33	0,3	0,82	-0,51

За даними таблиці 2.4 можна свідчити що всі показники погіршились. крім показника поточної ліквідності. Показник поточної ліквідності зріс на

0,98 в.п. в порівнянні з базовим роком. Коефіцієнт автономії знизився на 0,11 показник відображає незалежність від підприємства від стороннього фінансування. На даний час показник вище критичного значення. Також негативним явищем є зниження показника фінансової стабільності на 0,384 в.п. Показники фінансової стійкості знизились у зв'язку з пандемією covid-19, яка вплинула на загальний стан всього підприємства. На основі цього можна свідчити, що підприємство досить перспективне, але найближчим часом показники фінансової стійкості треба покращити.

Таким чином, проведений аналіз ПСП «Слобожанщина Агро» демонструє, що підприємство має досить гарні показники та має перспективи на розвиток в майбутньому. Підприємство своєчасно оновлює матеріально технічну базу та слідкує за зношеність своїх основних засов. Але керівникам підприємства потрібно звернути увагу на показники фінансової стійкості так як вони майже всі погіршилися в порівнянні з базисним роком.

2.2 Організація обліку капітальних інвестицій на підприємстві

Важливою умовою діяльності кожного підприємства є наявність основних засобів, що вимагає постійного здійснення витрат на капітальні інвестиції. Це дозволяє придбати нове обладнання на підприємство або відремонтувати чи вдосконалити вже існуюче. Облік капітальних інвестицій ведеться з урахуванням вимог чинного законодавства, проте в Наказі про облікову політику ПСП «Слобожанщина Агро» інформацію про них не наведено, що є негативним моментом.

Інвестиції відображаються в одному балансі з основною діяльністю підприємства, але з обов'язковим розподілом витрат, пов'язаних з виробництвом і реалізацією продукції, що є метою даної організації, та капітальних витрат.

До первісної вартості необоротних активів, які були придбані в сторонніх організаціях, а також створені власними силами господарської

діяльності підприємство «Слобожанщина Агро» для, включає:

- суми , які були сплачені постачальникам;
- кошти, які сплачуються підрядникам за монтаж устаткування;
- збори, платежі, сплачені державі у зв'язку з придбанням права на користування об'єктом;
- непрямі податки які не відшкодовуються підприємству, та сплачуються у зв'язку з придбанням матеріальних та нематеріальних необоротних активів;
- витрати на страхування непередбачуваних ситуацій, які пов'язані з транспортуванням об'єкта;
- витрати на монтажні роботи пов'язані з об'єктом;
- інші витрати, які відносяться до необоротного активу.

Проте, слід зазначити, що первісне формування капітальних інвестицій не знаходить своє документальне відображення в обліковій політиці підприємства. На підприємстві «Слобожанщина Агро» облік капітальних інвестицій здійснюється за рахунком 15 «Капітальні інвестиції». На даному рахунку підприємство накопичує всі витрати, які пов'язані із створенням чи придбанням необоротних активів, а також, які включають до первісної вартості цих об'єктів. Рахунок 15 відноситься до першого класу плану рахунків, він є активним, тому нарахування витрат пов'язаних з придбанням чи створенням, здійснюється за дебетом, а за кредитом – здійснюється списання витрат у зв'язку з введенням в експлуатацію чи доведенням до стану використання за призначенням.

Накопичена за даними аналітичного обліку первісна вартість об'єкта до якої включають всі статті витрат, які можуть бути віднесені до придбання активу списується в дебет відповідного рахунка. Приводом для списання з кредиту рахунка 15 первісної вартості об'єкта, є акт приймання-передачі, який за наказом керівника підприємства складається комісією, також акт повинен затверджуватись керівником.

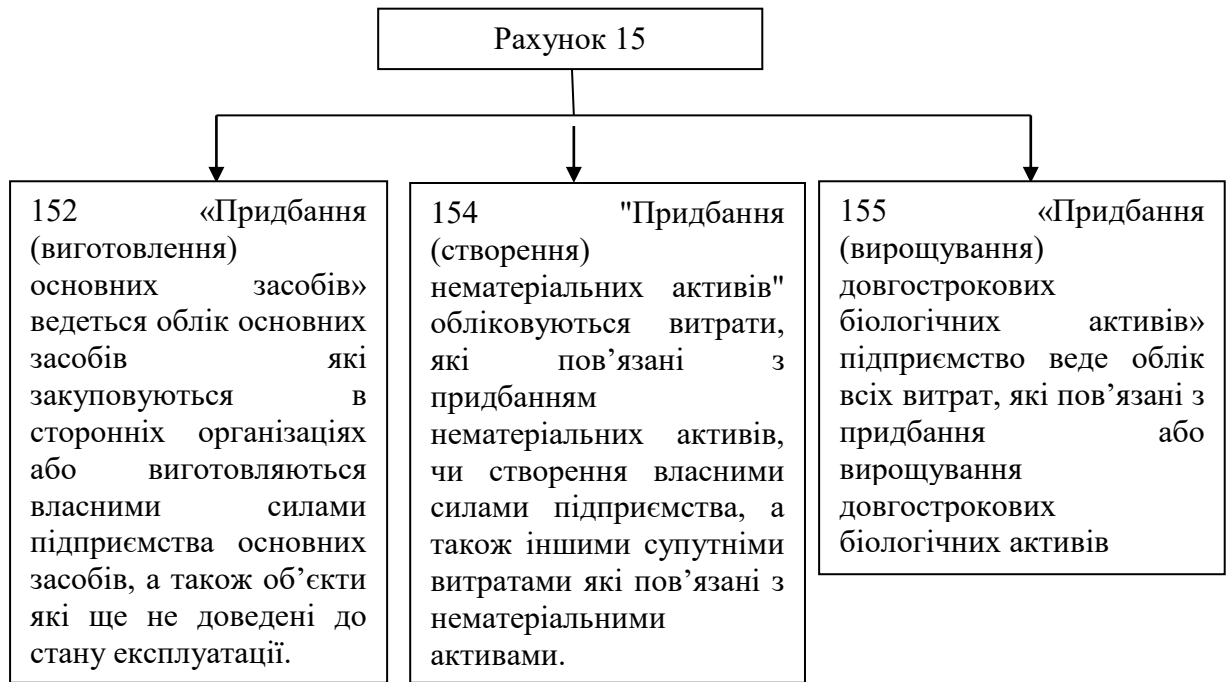

Рисунок 2.1 - Субрахунки 15 рахунку на ПСП «Слобожанщина Агро».

Для обліку капітальних інвестицій за рахунком 15 «капітальні інвестиції» ПСП «Слобожанщина Агро» використовує аналітичні субрахунки за якими веде облік капітальних інвестиційна на підприємстві відповідно до мети їх вкладень. Підприємство використовує субрахунки 152,154 та 155. Вибір таких субрахунків пов'язаний зі специфікою з аграрної діяльності підприємства. Приклад надходження основних засобів і формування капітальних інвестицій відображено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Відображення в обліку придбання основних засобів

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Σ
1	Придбано основні засоби у постачальника	152	631	720000
2	Відображено ПДВ	641	631	120000
3	Нараховано оплату праці працівникам, зайнятим на доставці, складанні і обкатці машин	152	661	1000
4	Нараховано Єдиний соціальний внесок на оплату праці працівникам, зайнятим на доставці, складанні і обкатці машин	152	651	220
5	Понесено витрати на відрядження підзвітних осіб, направлених для придбання і транспортування основних засобів	152	372	200
6	Списано пальне, використане на обкатку і перегін машин	152	203	1500
7	Введено в експлуатацію та зараховано до основних засобів придбаний об'єкт	105	152	722920

В табл. 2.6. наведено формування капітальних інвестицій у зв'язку з придбанням нематеріальних активів.

Таблиця 2.6- Відображення в обліку придбання нематеріальних активів (комп'ютерної програми)

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Σ
1	Придбано право на використання програми для комп'ютера	154	631	12000
2	Відображено ПДВ	641	631	2000
3	Отримано послуги встановлення програмного забезпечення(подальшого супровіду)	154	631	1800
4	Відображено ПДВ	641	631	300
5	Оприбутковано придбане право на програму для комп'ютера	123	154	13800

В табл. 2.7. наведено формування капітальних інвестицій у зв'язку з придбанням довгострокових біологічних активів.

Таблиця 2.7 - Відображення в обліку придбання довгострокових біологічних активів.

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Σ
1	Придбано тварини основного стада	155	631	36000
2	Відображено ПДВ	641	631	6000
3	Витрати на доставку	155	631	800
4	Оплата праці робітникам	155	661	1000
	ЄСВ	155	651	220
5	Оприбутковано тварин	164	155	38020

Інформація про інвестиційну діяльність підприємства відображається у «Балансі (Звіті про фінансовий стан)» та у «Примітках до фінансової звітності». У Балансі завжди відображають інформацію про довгострокові інвестиції за загальними принципами розподілу на оборотні та необоротні активи та про капітальні інвестиції, а у Примітках до фінансової звітності наведена інформація щодо структури інвестицій.

Таким чином, розглянувши організацію обліку капітальних інвестицій на підприємстві «Слобожанщина Агро», можна зробити висновок, що облік ведеться згідно вимог нормативного законодавства на відповідних субрахунках рахунку 15 за планом рахунків.

2.3 Організація проведення аудиту капітальних інвестицій

На кожному підприємстві проводиться аудит для формування незалежною думки щодо фінансової звітності. На підприємстві «Слобожанщина Агро» аудит проводять за допомогою незалежної по відношенню до підприємства аудиторської підприємство ТОВ «АК «ГЛОБАЛ ФІНАНС КОНСАЛТИНГ».

Метою аудиту є підвищення ступеня довіри визначених користувачів до фінансової звітності підприємства. Це досягається через висловлення думки незалежного аудитора про те, чи складена фінансова звітність у всіх суттєвих аспектах відповідно до МСФЗ. Аудит проведено згідно з МСА та відповідними етичними вимогами і він надає можливість формулювати думку. Внаслідок властивих для аудиту обмежень більшість аудиторських доказів, на основі яких сформовані висновки та на яких базується думка аудитора, є швидше переконливими, ніж остаточними, а отже аудит не надає абсолютної гарантії, що фінансова звітність не містить викривлень, і аудит не гарантує майбутню життєздатність підприємства, ефективність чи результативність ведення справ підприємства управлінським персоналом.

Аудит капітальних інвестицій на підприємстві «Слобожанщина Агро» проводиться в рамках аудиту фінансової звітності. Метою даного аудиту є складання аргументованої правдивої думки щодо достовірності та повноти інформації про капітальні інвестиції, відображеної у фінансовій звітності підприємства.

Ключові питання аудиту – це питання, які, на професійне судження, були найбільш значущими під час аудиту фінансової звітності за поточний період. Ці питання розглядалися у контексті аудиту фінансової звітності в цілому та враховувалися при формуванні думки щодо неї, при цьому не висловлювали окремої думки щодо цих питань.

Як зазначено в примітці 4 до фінансової звітності, Підприємство прийняло IFRS16 з 1 січня 2019 року. Підприємство «Слобожанщина Агро»

застосувало модифікований ретроспективний підхід до застосування МСФЗ 16. Підприємство визнає зобов'язання з оренди, яка раніше була класифікована як операційна оренда за принципами МСБО 17 та оцінювало права користування активами. Зобов'язання з оренди щодо активів на право користування оцінювались за теперішньою вартістю інших лізингових платежів, дисконтованих за середньою ставкою позики підприємства. Застосування МСФЗ 16 - це складний обліковий процес, оскільки він включає декілька припущень та оцінок керівництва при визначенні середньої ставки позики та застосуванні практичних доцільних засобів.

Аудиторські процедури щодо ключового питання аудиту:

- оцінили відповідність облікової політики щодо ідентифікації, оцінки та обліку оренди відповідно вимогам МСФЗ 16 «Оренда»;
- отримали розуміння внутрішнього контролю, що стосується точності та повноти бази даних про оренду;
- перегляд та оцінка інформації, підготовленої керівництвом щодо застосування МСФЗ 16;
- перевірка наявності та аналіз діючих договорів оренди, перевірка відображення господарських операцій по них в бухгалтерському обліку;
- перегляд розрахунків чистої теперішньої вартості (майбутні дисконтовані платежі за оренду, амортизації та відсотків) на основі вимог МСФЗ 16.

Цілями аудиту є отримання обґрунтованої впевненості, що фінансова звітність у цілому не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства або помилки, та випуск звіту аудитора, що містить думку відносно фінансової звітності. Обґрунтована впевненість є високим рівнем впевненості, проте не гарантує, що аудит, проведений відповідно до МСА, завжди виявить суттєве викривлення, якщо воно існує. Викривлення можуть бути результатом шахрайства або помилки; вони вважаються суттєвими, якщо окремо або в сукупності, як обґрунтовано очікується, вони можуть

впливати на економічні рішення користувачів, що приймаються на основі цієї фінансової звітності.

Виконуючи аудит відповідно до вимог МСА, аудитор застосовує професійне судження та професійний скептицизм протягом усього завдання з аудиту. Крім того, аудитор виконує наступне:

— ідентифікує та оцінює ризики суттєвого викривлення фінансової звітності внаслідок шахрайства чи помилки, розробляє й виконує аудиторські процедури у відповідь на ці ризики, а також отримує аудиторські докази, що є достатніми та прийнятними для використання їх як основи для аудиторської думки. Ризик не виявлення суттєвого викривлення внаслідок шахрайства є вищим, ніж для викривлення внаслідок помилки, оскільки шахрайство може включати змову, підробку, навмисні пропуски, неправильні твердження або нехтування заходами внутрішнього контролю;

— отримує розуміння заходів внутрішнього контролю, що стосуються аудиту, для розробки аудиторських процедур, які б відповідали обставинам, а не для висловлення думки щодо ефективності системи внутрішнього контролю;

— оцінює прийнятність застосованих облікових політик та обґрунтованість облікових оцінок і відповідних розкриттів інформації, зроблених управлінським персоналом;

— доходить висновку щодо прийнятності використання управлінським персоналом припущення про безперервність діяльності як основи для бухгалтерського обліку та, на основі отриманих аудиторських доказів, робить висновок, чи існує суттєва невизначеність щодо подій або умов, які поставили б під значний сумнів можливість підприємства продовжити безперервну діяльність. Якщо аудитор доходить висновку щодо існування такої суттєвої невизначеності, він повинен привернути увагу в своєму звіті аудитора до відповідних розкриттів інформації у фінансовій звітності або, якщо такі розкриття інформації є неналежними, модифікувати свою думку. Висновки ґрунтуються на аудиторських доказах, отриманих до

дати звіту аудитора. Втім майбутні події або умови можуть примусити підприємство припинити свою діяльність на безперервній основі;

— оцінює загальне подання, структуру та зміст фінансової звітності включно з розкриттями інформації, а також те, чи показує фінансова звітність операції та події, що покладені в основу її складання, так, щоб досягти достовірного відображення.

Аудитор повідомляє тим, кого наділено найвищими повноваженнями, інформацію про запланований обсяг і час проведення аудиту та суттєві аудиторські результати, включаючи будь-які суттєві недоліки заходів внутрішнього контролю, виявлені під час аудиту.

З переліку всіх питань, інформація щодо яких надавалась тим, кого наділено найвищими повноваженнями, аудитор визначив ті, що мали найбільше значення під час аудиту фінансової звітності поточного періоду, тобто ті, які є ключовими питаннями аудиту. Аудитор описує ці питання в своєму звіті аудитора, крім випадків, якщо законодавчим чи регуляторним актом заборонено публічне розкриття такого питання, або якщо за вкрай виняткових обставин аудитор визначає, що таке питання не слід висвітлювати в своєму звіті, оскільки негативні наслідки такого висвітлення можуть очікувано переважити його корисність для інтересів громадськості.

Таким чином, ТОВ «АК «ГЛОБАЛ ФІНАНС КОНСАЛТИНГ» прийшла висновку, що капітальні інвестиції у складі фінансової звітності, відображено достовірно. В усіх суттєвих аспектах фінансовий стан ПСП «Слобожанщина Агро» та його фінансові результати і грошові потоки за рік, що закінчився зазначеною датою, відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПСП «СДОБОЖАНЩИНА АГРО»

3.1 Вдосконалення обліку капітальних інвестицій на підприємстві

Для розвитку підприємств необхідно оновлювати матеріально-технічну базу, впроваджувати нове обладнання за допомогою якого буде збільшено продуктивність праці, збільшення випуску продукції, зменшення браку та зменшення витрат. Все ці чинники обумовлюють необхідність здійснення капітальних інвестицій. Основна частина матеріальних та нематеріальних необоротних активів надходять до підприємств саме за допомогою здійснення капітальних вкладень.

Для вираження економічної сутності обліку капітальних інвестицій в оновленні виробництва виконують такі завдання:

- оформлення відповідних документів для відображення суми витрат на капітальні вкладення та обсягу виконаних монтажних чи будівельних робіт для придбання або створення матеріального чи нематеріального необоротного активу;
- достовірне формування первісної вартості об'єкта інвестування яка накопичується на 15 рахунку;
- контроль за витрачанням ресурсів на будівництво.

З метою виконання завдань обліку капітальних інвестицій на підприємстві «Слобожанщина Агро», достовірного формування первісної вартості пропонуємо такі вдосконалення процесу формування первісної вартості об'єкта, зокрема, через введення нового документа «Акт формування первісної вартості». В документі буде відображено вартість придбаного чи створеного об'єкта та сума супутніх витрат, які були здійснені для доведення його до стану придатного до використання.

Даний документ має складатися до того як об'єкт вводиться в експлуатацію, коли його виготовили, придбали чи безоплатно отримали, а

також понесли додаткові витрати на цей об'єкт. Документ повинен складатися на кожен об'єкт який підприємство придбає окремо.

За даним документом будуть відображатися окремо вартість об'єкта та витрати на даний об'єкт основних засобів, з чого буде видно первісна вартість об'єкта, за якою в подальшому об'єкт буде обліковуватись на балансі підприємства. Приклад акта наведений в додатку Б.

На сьогоднішній день ще не існує такого документу де б формувалася первісна вартість об'єкта. Це було б зручно для подальшого введення об'єкта в експлуатацію. Відомості про основний засіб вноситься до акта із заповненням відповідних граф де розписують відповідність технічним умовам та перелік всіх супутніх документів. Так як на аграрному підприємстві велика кількість обладнання та різних машин буде зручно нараховувати первісну вартість кожному новому об'єкту, який надходить на підприємство, адже всі витрати понесені на певний об'єкт уже будуть зібрані в одному документі. Тому, на нашу думку, буде доцільно ввести новий документ, в якому буде розписані по статтях витрати, що були понесені для того щоб основний засіб ввести в експлуатацію.

Зареєстрований акт передається в бухгалтерію. Дані з цього акту можуть бути використані для заповнення акту введення в експлуатацію основних засобів після чого, даний об'єкт може вводиться в експлуатацію та приносити економічні вигоди.

Враховуючи специфіку аграрного підприємства та різноманітність техніки, яка в свою чергу дорого коштує, на нашу думку, було б доцільно розробити документ, в якому слід відображати додаткові витрати, які були витрачені на доведення об'єкта до стану експлуатації. Приклад документу наведений в додатку В.

Облік капітальних інвестицій на ПСП ведеться за видами основних засобів, матеріальних та нематеріальних необоротних активів, а також за іншими об'єктами капітальних вкладень. Первинний облік капітальних інвестицій організовано залежно від виду вкладень, способу будівельно-

монтажних робіт, а також способу придбання чи створення обладнання та устаткування.

Для вдосконалення на підприємстві «Слобожанщина Агро» та для належного функціонування системи бухгалтерського обліку капітальних інвестицій слід враховувати різноманітність форм капітальних вкладень, що характеризують організаційні та фінансові умови здійснення інвестиційної діяльності. Тому необхідне відкриття нових субрахунків. На даний час на субрахунках не вирізняють надходження від сторонніх організацій, створення основних засобів власними силами або модернізацію чи поліпшення об'єкту. Всі ці операції обліковуються на одному субрахунку.

На підприємстві «Слобожанщина Агро» в обліковій політиці не відображено порядок обліку капітальних інвестицій, тому з метою вдосконалення пропонуємо в наказі про облікову політику підприємства відобразити наступні пункти стосовно обліку капітальних інвестицій.

Таблиця 3.1-Характеристика субрахунків

Субрахунок	Характеристика
1521 «Придбання основних засобів»	для обліку основних засобів які закупаються в сторонніх організаціях;
1522 «Виготовлення основних засобів»	для обліку об'єктів, які були виготовлені власними силами
1523 «Модернізація основних засобів»	для обліку витрат, які були понесені на поліпшення даного об'єкта;
1541 «Придбання нематеріальних активів»	для обліку нематеріальних активів, які були закуплені в сторонніх організаціях;
1542 «Виготовлення нематеріальних активів»	для обліку нематеріальні активи, які були створені власними силами;
1551 «Придбання довгострокових біологічних активів»	для обліку активу, який був придбаний за допомогою сторонньої організації;
1552 «Виготовлення довгострокових біологічних активів»	для обліку витрат, які пов'язані з вирощуванням довгострокових біологічних активів (тварини, рослини), або створенням власними силами;

Застосування наведених субрахунків дозволять розмежовувати характер надходження того чи іншого необоротного активу на підприємство.

Враховуючи, що «Слобожанщина Агро» - це велике підприємство і облік на ньому складний така пропозиція дозволить ефективніше здійснювати облік: деталізуючи інформацію про необоротні активи за характером їх надходження на окремому субрахунку. Наприклад, якщо підприємство закупило якусь техніку в сторонніх організаціях, то вона буде обліковуватись на рахунку 1521. А коли підприємство виготовило основні засоби власними силами - це буде знаходити своє відображення на субрахунку 1522. Потім з цих субрахунків вартість буде списуватися на рахунок 10, що означатиме введення об'єкту в експлуатацію. Накопичена інформація у розріз запропонованих субрахунків може бути використана для прийняття необхідних управлінських рішень, а залишки будуть відображати наявність незавершених капітальних інвестицій за видами.

Отже, збільшення капітальних інвестиційних процесів спрямованих на оновлення виробництва, збільшення продуктивності та прибутковості підприємства вимагає своєчасної та достовірної інформації стосовно здійснення капітальних інвестицій. Цю інформацію можна одержати з даних бухгалтерського обліку, які потребують певного удосконалення.

Таким чином, запропоновані вдосконалення щодо вирішення деяких проблем зможуть внести певні покращення, зроблять облік більш точнішим, деталізованим, відображати в обліку об'єкти необоротних активів відповідно до шляхів їх надходження на підприємство. Також за допомогою запропонованих документів можна нараховувати первісну вартість об'єкта основних засобів, так як в ньому показано всі витрати понесені на даний об'єкт та вартість самого об'єкта.

Введення рекомендованих змін дозволить на практиці розв'язати накопичені проблеми, що дасть змогу забезпечувати обліковою інформацією специфічні потреби різних користувачів. Та для проведення перевірки в запропонованому документі вже буде необхідна інформація про витрати на певний необоротний актив. Вдосконалення діючого плану рахунку зробить деталізацію відповідно до надходження об'єкта на підприємство.

3.2 Внутрішній аудит капітальних інвестицій на підприємстві

Кожне підприємство зацікавлене у підвищенні ефективності використання своїх ресурсів. Неefективність системи обліку та політики управління і використання коштів спричиняє збільшення частки неліквідних необоротних активів, підвищуючи ризик банкрутства. Враховуючи це, особливого значення набувають питання проведення внутрішнього аудиту капітальних інвестицій, які перебувають в залежності від структури та політики управління, а також стану матеріально-технічної бази підприємства.

Аудит капітальних інвестицій процес, який потребує багато часу та сил. Також для достовірної перевірки та для правильної оцінки стану капітальних інвестицій аудитор повинен враховувати специфіку вкладання їх. А для оцінки вкладання коштів в матеріально-технічну базу контролююча особа повинна уважно вивчити всі первинні документи, які пов'язані з тим чи іншим нематеріальним активом.

На підприємстві «Слобожанщина Агро » внутрішній аудит не організований. З метою покращення контролю та для прийняття більш ефективних управлінських рішень потрібно організувати внутрішній аудит. Аудитори будуть збирати інформацію про діяльність підприємств, яка керівництву необхідна для аналізу та контролю.

Внутрішній аудит є одним із видів внутрішнього контролю суб'єктів господарювання. Впровадження та правильна організація системи внутрішнього контролю багато в чому сприяє забезпеченню ефективності діяльності підприємства.

Внутрішні аудитори проводять незалежну експертну оцінку функцій управління фірми чи підприємства. В основному внутрішній аудит враховує бухгалтерську інформацію та її точність.

Завдання внутрішнього аудиту - допомогти підприємству чи працівникам підприємства виконувати свої обов'язки якомога ефективніше та якісніше.

Отримавши повну підтримку підприємство, внутрішній аудитор повинен довести свою необхідність. З цією метою він має допомогти підвищити ефективність підприємства, забезпечити її прибутковість та зміцнити фінансовий стан.

Метою внутрішнього аудиту є вдосконалення організації та управління виробництвом, виявлення та мобілізація резервів для його зростання.

Внутрішній аудит проводиться на початковій стадії комерційної, технологічної або фінансової операції, під час її переходу та після її завершення. Забезпечує експертну, наукову оцінку операцій та бізнес-процесів.

Внутрішній аудитор розглядає ситуацію з ризиком та застерігає від банкрутства, використовує розробки для збільшення прибутку та ефективності нової технології та проводить заходів, що призведуть до збільшення результатів підприємства.

Внутрішній аудитор відображає роботу звітом, що дозволяє йому привернути увагу керівництва до проблеми. Для досягнення запланованих цілей звіт не слід розтягувати та перевантажувати непотрібними деталями. Він повинен бути чітким, точним, зрозумілим та сучасним. Не існує стандартної форми звітів внутрішнього аудитора, і, швидше за все, це ніколи не буде, через багатогранні об'єкти аудиту, відмінності в навичках та інтересах менеджера.

Ефективне виконання функції внутрішнього аудиту дозволяє зовнішньому аудитору змінити характер і тимчасові рамки і скоротити кількість аудиторських процедур, але не може привести до повного недотримання раніше запланованих аудиторських процедур.

Внутрішній аудит здійснює свою діяльність у тісній співпраці з керівництвом. Без участі керівників результативність внутрішнього аудиту буде мінімальна. Порядок виконання внутрішніми аудиторами своїх функцій для підприємства «Слобожанщина Агро» можна проілюструвати рисунком 3.1.

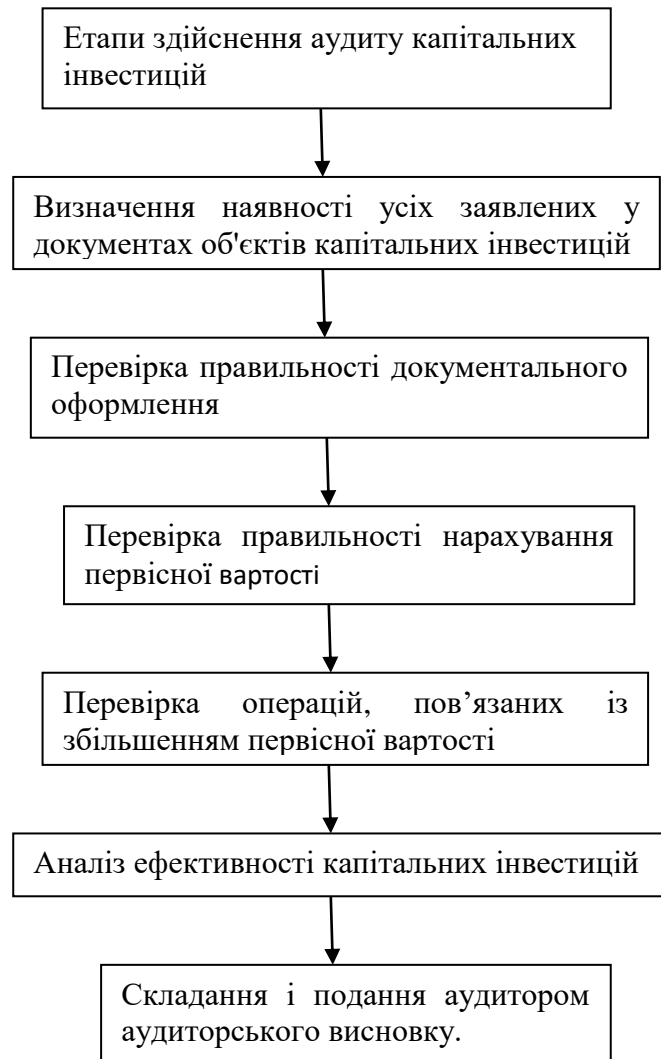

Рисунок 3.1 Етапи проведення аудиту капітальних інвестицій

Таким чином, можна підвести підсумок, що організація внутрішнього аудиту необхідна для підприємства «Слобожанщина Агро». Керівництво повинно контролювати всі процеси діяльності підприємства та мати достовірну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень. Аудитори в свою чергу повинні збирати тільки правдиві дані та викривляти інформацію. Організація внутрішнього аудиту на підприємстві «Слобожанщина Агро» дасть можливість керівникам контролювати всі процеси, що відбуваються на підприємстві.

ВИСНОВКИ

Капітальні інвестиції дуже важливі для підприємств, бо здійснення капітальних інвестицій призводить до збільшення продуктивності виробництва та покращення основних засобів установи. Саме на 15 рахунку " Капітальні інвестиції " збираються всі витрати які були понесені організацією в процесі доведення необоротного активу до стану придатного для використання. Тому дана область потребує ефективного аудиту.

Капітальні інвестиції є базою розширеного виробництва, перебудови установ та розвитку будь-якої галузі в економіці держави. Малий обсяг інвестицій не дає можливості відбуватися процесам відтворення та вдосконалення основних засобів підприємств.

Об'єктом дослідження було підприємство «Слобожанщина Агро», яке є виробником сільськогосподарських культур.

Фінансово-господарська діяльність підприємства здійснюється відповідно до облікової політики. В цілому за досліджуваний період «Слобожанщина Агро» має відносно стійкий фінансовий стан, розраховані показники відповідають нормативним значенням, спостерігаються позитивні тенденції щодо фінансового стану, зросли обсяги продажів, а відповідно і собівартість продукції. На даний момент підприємство повністю використовує наявне обладнання та землі. Тому підприємство планує розширювати своє виробництво, що призведе в майбутньому до зростання всіх показників

Капітальні вкладення мають стратегічно важливе рішення для функціонування підприємства тому перевірка потрібна обов'язково для можливого виявлення факту використання коштів не за призначенням.

ПСП «Слобожанщина Агро» на думку не залежних зовнішніх аудиторів не має порушень та веде свою діяльність відповідно до чинного законодавства. Кошти, які спрямовані на капітальні інвестиції

використовуються за призначенням. Також аудитори не мають зауважень відносно оформлення документів.

З метою усунення певних недоліків і удосконалення організації обліку та аудиту капітальних інвестицій були розроблені конкретні пропозиції.

Запропоновано використовувати внутрішні документи – «Акт формування первісної вартості» та «Акт доведення до експлуатації». Для підтвердження сформованої первісної вартості об'єктів капітальних інвестицій, відображення складу витрат у аналітичному розрізі. Це дозволить підвищити аналітичність обліку, посилить його контрольну функцію.

З метою підвищення достовірності обліку капітальних інвестицій необхідно організувати систематичне проведення внутрішнього аудиту. Розглянуту методику проведення внутрішнього аудиту капітальних інвестицій: визначено основні етапи його здійснення.

Таким чином, можна підвести загальний підсумок роботи. Капітальні інвестиції відіграють важливу роль для всіх підприємств. Саме завдяки капітальним вкладень здійснюється придбання, створення нового обладнання чи вдосконалення, або ремонт вже існуючого оснащення підприємств. Капітальні вкладення дають можливість в майбутньому отримувати економічні вигоди. Оновлення чи придбання основних засобів підвищують продуктивність підприємства, а також дають можливість виробляти більші обсяги продукції та покращити її якість, що робить установу більш стійкішою до конкуренції на ринку. Для ефективного використання капітальних інвестицій здійснюють перевірку з метою контролю коштів, які спрямовані на той чи інший об'єкт, що в свою чергу дозволить виявити факт розкрадання або помилки відповідальних осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. CHEN J. What is an Investment / JAMES CHEN URL: <https://www.investopedia.com/terms/i/investment.asp>.
2. Economic investment financial definition of Economic investment URL: <https://financialdictionary.thefreedictionary.com/Economic+investment>.
3. Applying IFRS for the real estate industry // PricewaterhouseCoopers LLP. – 2017/ URL: <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/applying-ifrs-for-the-real-estate-industry.pdf>.
4. Економічний зміст капітальних інвестицій URL: https://pidruchniki.com/1773062842710/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/oblik_kapitalnih_investitsiy
5. Кравченко О.В., Бага А.В, Облік капітальних інвестицій та його вдосконалення // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2021. №1. С. 104-110.
6. Кравченко О.В., Бага А.В. Поняття капітальних інвестицій з метою їх обліку. Обліково-аналітичний та економіко-фінансовий інструментарій управління сучасним підприємством: міжнародний досвід : збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 28 травня 2021 року). Харків : ХНАДУ, 2021. с 21-24.
7. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.12.2017р. №1560-ХІІ (зі змінами і доповненнями). — URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Податковий кодекс України від 01.01.2019 р. №2755-VI (зі змінами і доповненнями) URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
9. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": Наказ Міністерства фінансів України від 05.01.2018р. №92 (зі змінами і доповненнями) URL: <http://zakon.ra-da.gov.ua>

11. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів Ук-раїни від 28.03.2013 р. №433 URL: [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)

12. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 21.12.2018р №561 (зі змінами і доповненнями) URL: [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)

13. The Importance of Investment Audit for the Company URL: [the-importance-of-investment-audit-for-the-company%20\(1\).pdf.321`](http://the-importance-of-investment-audit-for-the-company%20(1).pdf.321)

14. How auditors improve trust in the capital markets–2020. – URL: https://www.ey.com/en_gl/assurance/how-auditors-improve-trust-in-the-capital-markets.

15. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ У СФЕРІ КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ URL: <https://docplayer.net/82807158-Organizaciyni-ta-metodichni-aspekti-audit-u-sferi-kapitalnih-vkladen-organizational-and-methodological-aspects-audit-in->

16. INSTRUMENTATION ACCOUNTING AND AUDIT OF CAPITAL INVESTMENTS IN THE INVESTMENT PROJECT FOR THE PRODUCTION OF BIOFUELS // 2018 – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/instrumentation-accounting-and-audit-of-capital-investments-in-the-investment-project-for-the-production-of-biofuels>

17. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ–2017. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5656>.

18. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.1993 р. № 3125 – XII. - Верховна Рада України. URL:<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>

19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. - Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

20. Бразілій М. Н. Організація і методика аудиту основних засобів та шляхи його вдосконалення / М. Н. Бразілій, М. М. Тимошенко // Економіка та держава. – 2011. - №24. – С. 104-109.

21. Даценко Г.В. Методика аудиту операцій з основними засобами підприємств. / Г.В. Даценко, Н.В. Шмунь. / URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua>

22. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ibd/kin/kin_r_19/kin_r_19u.htm.

23. Капітальні інвестиції за видами активів за окремими напрямками 2019. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ibd/kin/kin_r_19/kin_r_19u.htm.

24. Савченко А.С. Методичні аспекти організації обліку основних засобів // Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку» (25/2018; м. Одеса

25. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Інструкція, затверджена наказом Міністерства фінансів України №291 від 30.11.99 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

26. ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ [Електронний ресурс] –2015 –Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/1407/>.

27. Облік і аналіз капітальних інвестицій для забезпечення розвитку процесу виробництва [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-3_0-pages-258_266.pdf

28. Савченко А.С. Процес переоцінки основних засобів // Развитие национальных финансово-экономических систем в условиях глобальных вызовов: сборник материалов II Междунар. науч.- практ. интернет-конф. (5 октября 2018; г. Киев) / Отв. за вып.С Остапчук. К.: ООО «ВИПО», 2018. С. 93-95.

29. Внутрішній аудит 2021 URL: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/entsiklop>

ediya/21-v/832-vnutrishnij-audit.html

30. Назарбаєва Р., Назарбаєва І. Основні засоби: бухгалтерський та податковий облік / Центр юридичного та бухгалтерського сервісу «Аверс». — Дніпропетровськ : Вид. Буд. «Баланс-Клуб», 2016. — 120 с Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: *наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Верховна Рада України.* URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (з змінами та доповненнями)

Додаток А

SUMMARY

Baha A.V. Accounting and audit of capital investments.- Bachelor-level Qualification Thesis. Sumy State University, Sumy, 2021.

In the qualification work the economic essence of capital investments, tasks of accounting and audit and their normative-legal maintenance are investigated. The analysis of financial and economic activity of the enterprise is carried out and the general aspects of the account and audit of capital investments are considered. The main purpose of this study is to develop recommendations for improving the accounting and auditing of capital investments.

Key words: capital investments, accounting, expenses, classification, initial cost, non - current tangible assets, audit.

АНОТАЦІЯ

Бага А. В. Обліку і аудиту капітальних інвестицій.-Кваліфікаційна бакалаврська робота. Сумський державний університет, Суми, 2021 р.

В кваліфікаційній роботі досліджено економічну сутність капітальних інвестицій, завдання обліку та аудиту та їх нормативно-правове забезпечення. Проведено аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства та розглянуто загальні аспекти обліку та аудиту капітальних інвестицій. Основною метою цього дослідження є розробка рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту капітальних інвестицій.

Ключові слова: капітальні інвестиції, облік, витрати, класифікація, первісна вартість, необоротні матеріальні активи, аудит.

Додаток Б

Акт формування первісної вартості № 7

Назва об'єкта _____ *борона пружинна навісна* _____

Перелік витрат на стадії придбання	Сума, грн.
Вартість об'єкта	42389
Доставка	2478
Оплата праці працівникам, задіяних при доставці	4850
ЄСВ	1067
Інше	500
Первісна вартість об'єкта	51284

Об'єкт _____ ДОДАТКОВИХ _____ ВИТАТ _____ ПОТРЕБУЄ/НЕ
 ПОТРЕБУЄ _____ потребує _____

Додаток В

Акт доведення до експлуатації № 2

Назва об'єкта	Вартість об'єкта	Рахунок	Дата
борона пружинна навісна	50834	1521	17.05.2021

Перелік витрат на стадії доведення до експлуатації	Сума, грн.
Понесені витрати на відрядження підзвітних осіб, направлених на придбання деталей	500
Витрати на запасні деталі	6000
Витрати на пальне	1000
Монтаж об'єкта	800
Всього витрат	8300
Загальна вартість об'єкта	59584